

Täysistunto

Torstai 10.3.2022 klo 16.01—18.18

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioesityksen (HE 2/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 2/2022 vp

Hallituksen esitys HE 26/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Ja esittelijänä puheenjohtaja Koskinen.

Keskustelu

17.04 Johannes Koskinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on pääosin koronakriisin jälkivaikutuksien paikkaamista mutta jo ensimmäisiä aaltoja tästä uudesta Ukrainan kriisistä johtuvasta maailmantilanteen muutoksesta ympärillämme. Valtiovarainvaliokunta nimenomaan toteaa, että Venäjän hyökättyä helmikuun lopulla Ukrainaan Euroopan markkinatilanne on jo muuttunut ja talouden epävarmuus lisääntynyt. Sota vaikuttaa negatiivisesti myös Suomen talouteen. Tulevissa lisätalousarvioissa on tärkeää arvioida, miten kriisi vaikuttaa eri hallinnonalojen toimintaan ja resurssitarpeisiin. Äskeisessä keskustelussa oli esillä vahvasti vaikutus muun muassa rajaturvallisuuden ylläpitämiseen, ja on tärkeätä, että jo kevään aikana tällaiset pikaiset tarpeet paikataan ja kevään aikana esimerkiksi tuossa viitatut lainsäädännön muutostarpeet hoidetaan kuntoon ilman viivytyksiä, ja siihen toivottavasti myös eduskuntaryhmät selvän evästyksen antavat. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Kysymys on sekä lainsäädännön muuttamisesta, hallinnollisten käytäntöjen muuttamisesta, erilaisten virka-apumuotojen joustavasta käytöstä että sitten tarvittaessa myös näistä lisämäärärahoista. Koronakriisin aikana on totuttu, että joudutaan katsomaan pitkälti kehysten ulkopuolisia rahoituslähteitä, ja valitettavasti tämän turvallisuuskriisin yhteydessä on sama menettely otettava käyttöön, mutta kaiken aikaa on pidettävä huolta myös sitten Suomen talouden kestävydestä tästä pitkälle eteenpäin, ja se on varmaan tuossa kevään kehysriihessä sitten tarkemmin esillä.

Menojen lisäykset lisätalousarviossa aiheutuvat siis suurelta osin koronavirustilanteesta. Suurin määrärahalisäys tehdään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle, jonne esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

tetään 200 miljoonan euron lisäys koronavirustilanteen rajoitustoimien johdosta myönnettäviin sulkemiskorvauksiin ja yritysten määräaikaisten kustannustuen kuudennen hakukierroksen toteuttamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle esitetään puolestaan yhteensä noin 68 miljoonan euron lisäystä kulttuuri- ja taidelaitoksille, kulttuurialan yhteisöille ja yksilöille sekä liikunnan ja urheilun tapahtumille maksettaviin korona-avustuksiin sekä niistä aiheutuviin lisääntyviin tehtäviin. Lisämäärärahaa esitetään myös yli 70 miljoonaa euroa uusien covid-19-rokotteiden ja mahdollisten tehosteannosten, koulujen ja oppilaitosten kotitestiä sekä covid-19-lääkkeiden hankintaan. Lisäksi suurten ja keski suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen ehdotetaan 30 miljoonaa euroa ja maakuntalentoyhteyksien turvaamiseen 17 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriön pääluokassa esitetään 155,7 miljoonan euron lisäystä, josta pääosa on tarkoitettu hyvinvointialueiden toiminnan, hallinnon ja päätöksenteon kannalta välttämättömien ict-järjestelmien rakentamisesta aiheutuviin kuluihin. Kyse on osittain vuodelle 2023 varatun ict-muutuskustannusten rahoituksen aikaistamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota hyvinvointialueiden erilaisiin lähtökohtiin ict-järjestelmien rakentamisessa. Ne alueet, joilla ei ole valmista, integroitunutta sote-kuntayhtymää, tarvitsevat merkittävästi enemmän rahoitusta kuin alueet, joilla on pohjana esimerkiksi jo toimivan kuntayhtymän tai sairaanhoitopiirin tietojärjestelmiä. Siksi on tärkeää, että rahoituksen määräytymisperusteissa otetaan huomioon alueiden erilaiset lähtökohdat ja tosiasialliset rahoitustarpeet. Valiokunta painottaa, että sote-uudistuksesta aiheutuvia muutuskustannuksia ja niiden rahoitustarpeita on seurattava huolellisesti ja varauduttava lisäresurssien osoittamiseen julkisen talouden suunnitelmassa sekä talousarviovalmistelussa.

OKM:n kohdalla valiokunta toteaa tuosta kulttuurin tuesta, että valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että niin sanottu tapahtumatakuu on käytettävissä myös kesän 22 tapahtumien ennakovalmisteluista syntyneisiin kustannuksiin. Tämä tukisi alan elpymistä, sillä riski kulttuuritapahtumien peruuntumisesta on edelleen suuri, mikä lisää toimijoiden taloudellista epävarmuutta ja vaikeuttaa toiminnan jatkuvuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on siirto Maatilatalouden Kehittämishastoon. Valiokunta on erittäin huolissaan maatalouden kannattavuudesta, joka äsken kyselytunnillakin oli hyvin esillä. Tilanne on ollut heikko jo useita vuosia, mutta vuonna 21 se kriisiytyi, kun kustannusten nousu yhdistyi alhaiseen satotasoon kuivan ja kuumen kesän seurauksena. Keskeisin ongelma on nyt merkittävästi kohonnut energian hinta ja sen myötä jopa kaksinkertaisiksi vuoden aikana nousseet lannoitteiden hinnat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maatilojen kustannusten nousun arvioidaan olevan yhteensä noin 500 miljoonaa euroa ja yrittäjätulon ennakoituaan laskevan viidenneksen viime vuodelta. Valiokunta pitää välttämättömänä myös muita nopeasti toteutettavia toimia akuutin kriisin ratkaisemiseksi, kuten kiinteistöveron vapautusta maatalouden tuotantorakennuksille. Pysyvä kannattavuuden kohentuminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea markkina-tilanteen parantamista ja sitä kautta tuottajahinnan kohoamista.

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan palvelujen ostojen lisäykset julkisen henkilöliikenteen osalta ovat 47 miljoonaa euroa, josta 30 miljoonaa suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen sekä alueellisen ja paikallisen liikenteen tukeen. Tärkeää on myös tuo 17 miljoonan euron tuki lentoliikennepalvelujen ostosopimuksen jatkamiseen maakuntalentoon ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välillä.

Tuon yritysten kustannustuen osalta valiokunta viittaa käyttämättä jääneisiin määrärahoihin ja toteaa, että nyt varmaan tällä selvittää joltensakin pitkälle kevääseen. Lisäksi va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

liokunta viittaa talousvaliokunnan mietintöön ja kiinnittää huomiota siihen, että tuki-instrumentteja arvioitaessa käytössä tulee olla ajantasainen tieto taloudesta myös jatkossa. Eduskunta on hyväksynyt talousvaliokunnan mietinnön pohjalta lausuman, jossa edellytetään Helsinki GSE:n tilannehuoneen toiminnan jatkuvuuden välitöntä turvaamista.

Yhteenvetona voin todeta, että hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin ja nettolainanottoon ja velan hallintaan 594 041 000 euron lisäystä. Päätösehdotuksena valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 2 näille valtiopäiville ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 26 sisältyvän ehdotuksen vuoden 22 lisätalousarvioksi ja että eduskunta päättää, että vuoden 2022 lisätalousarviota sovelletaan 16. maaliskuuta alkaen. Tähän liittyy sitten kolme vastalauseetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset edustaja Koskinen. — Ja seuraavaksi edustaja Koskela.

17.12 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa kannatettavaa ovat koronaviruksen hoitoon määrätty rahat. Korona ei ole poistunut keskuudestamme, vaikka muut aiheet ovatkin nyt etualalla. Rokotemenot ja yritysten uusi tukikierros ovat perusteltuja ja jopa välttämättömiä. Samoin hyvinvointialueiden uudistuksen rahoitukseen pitää panostaa — tietojärjestelmien päivittäminen ja yhteensovittaminen on saatava hoidettua.

Perussuomalaisten mielestä aluevaltuustoryhmille myönnettävä puoluetuki ei ole perusteltua. Niille määrättävät noin 5,7 miljoonaa ovat isossa kokonaisuudessa pieni summa, mutta senkin voisi ohjata vaikkapa edellä mainittujen tietojärjestelmien päivittämiseen. Puolueet voivat tällä hetkellä hyvin ja puolueita rahoitetaan ja tuetaan monin eri tavoin. Erillisille uusille puoluetuen muodoille ei näin ollen ole tarvetta.

Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan on nostanut omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä. Maatalouden näköpiirissä oleva katastrofi oli ilmeinen toki jo ennenkin, mutta varmasti viimeistään nyt kaikki jaamme syvän huolen siitä huolestuttavasta tilasta, johon maatalouttamme on viime aikoina ajettu. Lisätalousarviossa esitetään maataloudelle vain kahdeksan miljoonaa Maatilatalouden Kehittämisrahastoon — tämä ei alkuunkaan riitä. Ja kaiken lisäksi olemme nyt saaneet mediasta lukea, että hallitus on kurittamassa maataloutta uusilla ylitiökunnianhimoisilla ilmastotavoitteilla — kymmenen uutta toimea luvassa.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää viimeistään kellojen soida. Olemme tilanteessa, jossa lannoitteiden hinta nousee ja viljelijät pohtivat, pystyvätkö tekemään kevätkylvöjä — ja tässä tilanteessa hallitus päättää kurittaa maataloutta entisestään uusilla ilmastotoimillaan. Nyt ei, arvoisa hallitus, tarvita enää yhtään maatalouden kannattavuutta heikentävää toimenpidettä, vaan teidän pitäisi kaikin mahdollisin keinoin varmistaa ruoka- ja energiaomavaraisuutemme kannattavuus. Sen lisäksi meidän on varmistettava maataloutemme jatkuvuus pitemmällä aikajänteellä. Maatalousyrittäjien keski-ikä on korkea, ja nuoria yrittäjiä ei tule alalle tarpeeksi. Tämä ongelma on kerta kaikkiaan ratkaistava, jotta meillä riittää kotimaista ruokaa myös tulevaisuudessa.

Perussuomalaiset ovat vastalauseessaan esittäneet lukuisia toimia maatalouden kannattavuuden helpottamiseksi. Esitämme, että lisätään Maatilatalouden Kehittämisrahastolle kymmenen miljoonaa euroa. Lisäksi olemme esittäneet useita lausumaehdotuksia: Ha-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

luamme, että hallitus julistaa maatalouden hätätilan. Haluamme, että hallitus alentaa maatalouden tuotantokustannuksia kohdennetuin veronalennuksin. Haluamme turvata maatalouden jatkuvuutta siten, että helpotetaan nuoren viljelijän vuotuista yrittäjätulovaatimusta ja koulutusvaatimusta. Ja haluamme, että hallitus viipymättä tekee toimenpiteitä lämmitys- sekä liikennepolttoaineiden hintojen alentamiseksi, etenkin maatalouden mutta myös koko alkutuotantoketjun, puuhuollon sekä teollisuuden tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään 17:ää miljoonaa euroa, jolla turvataan maakuntalentojen toimintavarmuus. Tämä on hyvä asia, mutta valitettavasti hallitus on unohtanut Porin lentokentän. Pori—Helsinki-reittiväli on tuoreen kyselyn mukaan ensiarvoisen tärkeä satakuntalaisille yrittäjille. Satakunta on yksi maamme johtava vientimaakunta. On merkille pantavaa, että Satakunnassa väestömme on vain 3,8 prosenttia koko maan väestöstä mutta satakuntalaiset vastaavat jopa 7,6 prosentista koko maan viennistä. Toivottavasti Porin lentokenttää muistetaan seuraavassa lisätalousarviossa, jotta lentoyhteyksiä voidaan jatkaa myös vuodesta 23 eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Teemme huomenna vastalauseen mukaisen päätösesityksen, johon sisältyy 20 lausumaa, mistä huomenna sitten äänestetään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

17.16 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä lisätalousarvio on jälleen kerran hyvä esimerkki siitä, että sellaisiin ongelmiin, mitä on nähtävillä tämän pandemian myötä, pystytään reagoimaan, ja tässä on varsin tärkeitä lisäyksiä sitten tiettyihin budjetin kohtiin, ja senhän toteaa myös valiokunta omassa mietinnössään. On tärkeää, että edelleen rahoitetaan vaikeuksiin joutuneita yrittäjiä. Myös itse pidän kovasti siitä, että hallitus on hyvin vahvasti tässä tilanteessa nyt taloudellisesti tukenut muun muassa luovia aloja ja kulttuuria, ja tukea on tullut myös sinne liikunnan, urheilun ja nuorison puolelle.

Puhemies! Valiokuntamme, valtiovarainvaliokunta, on useasti omissa vastauksissaan valtioneuvostolle korostanut tätä luovien alojen, taiteen ja kulttuurin merkitystä. Ja jälleen kerran sitä korostamme, ja tietenkin tervehdimme ilolla sitä lisärahoitusta, mikä sinne on tulossa, ja toteamme, että kaiken kaikkiaanhan tämän kriisin myötä parina menneenä vuotena yli 200 miljoonaa pelkästään OKM:n puolelta on tuettu. Mutta se ei tietenkään ole kaikkia auttanut, koska tämä ala on kärsinyt valtavasti, ja sen takia tulee kiinnittää nyt ja jatkossakin huomiota siihen, että teemme kaikkemme, jotta luovat alat menestyvät ja tapahtuma-ala menestyy, koska sitten — niin kuin valiokuntakin tässä hyvässä mietinnössä toteaa — tässä on myös avain siihen työllisyyden ja toimeliaisuuden lisäämiseen tässä yhteiskunnassa. Itse näen tämän paitsi panostuksena näille aloille ja osoituksena niiden tekijöille, että he tekevät tärkeää työtä ja että me voimme sitä tukea, myös tammöisenä tietynlaisena talouspoliittisena välineenä sille, että saamme tulevaisuudessa lisää työpaikkoja, saamme kasvua ja saamme elinvoimaa alueille.

Puhemies! Meillä oli tätä mietintöä laatiessamme myös sanallisesti esillä tämä tärkeä asia, minkä kulttuurin osalta valiokunta on aiemminkin kirjannut aika pontevaan lausumaan, ja se oli se, että tulisi nopeasti tehdä se pieni lainsäädännöllinen muutos, jolla voitaisiin sitten kirjastojen e-aineistojen tekijätkin saattaa tähän tekijänoikeuskorvauksen piiriin. Tästähän valiokunta otti joulun alla lausuman, ja siinä totesimme, että silloin saimme jo ministeriltä hieman sellaista signaalia, että kyllä tämä hoituu, koska hallitusryhmät olivat jo silloin valmiita varaamaan riittävän rahoituksen tämän turvaamiseen, mutta tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

lainsäädäntöongelma sen esti, ja sen vuoksi myös tässä yhteydessä haluan lausua terveiset, että kiirehdin tätä valmistelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

17.20 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on olennaisesti lisännyt talouden epävarmuustekijöitä. Sota ja puolin ja toisin käyttöön otetut taloudelliset pakotteet heikentävät kasvunäkymiä myös Suomessa. Tulevissa lisätalousarvioissa on tärkeää ottaa huomioon ne vaikutukset, jotka kriisi aiheuttaa eri hallinnonalojen toimintaan ja resurssitarpeisiin.

Koronarajoitukset lyövät edelleen leimansa tähänkin lisäbudjettiin. Yrittäjille rajoituksista aiheutuneita taloudellisia menetyksiä on tärkeää korvata. Muun muassa sulkemiskorvaukset ja kustannustuki ovat olleet välttämättömiä budjetista toiseen. Nyt käynnistetään jo kuudennen kerran kustannustuen hakukierros. Saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää nyt esitettyä määrärahaa riittävänä, koska edellisiltä kustannustukikierroksilta on jäänyt rahaa käyttämättä.

Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäbudjetissa ohjataan rahaa kulttuurialan pääsylippu- ja muiden tulojen vähenemisestä aiheutuneiden menetysten korvaamiseen. Tapahtuma-alan yritykset voivat hakea myös kustannustukea, johon osoitetaan lisäresursseja. Luovien alojen menetykset ovat olleet mittavia viimeisen kahden vuoden aikana, ja alat ansaitsevat kaiken mahdollisen tuen. [Toimi Kankaanniemi: Entä maatalous?] Nämä alat kuuluvat koronapandemian suurimpiin häviäjiin.

Tärkeää on, että myös niin sanottu tapahtumatakuu on käytettävissä ensi kesän tapahtumien ennakkovalmisteluista syntyneisiin kustannuksiin. Riski kulttuuritapahtumien peruuntumisesta on edelleen olemassa. Tämä vaikeuttaa toiminnan jatkuvuutta ja lisää toimijoiden taloudellista epävarmuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinonen.

17.22 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies, hyvä ministeri ja edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen lisätalousarviosta ja sen täydentämisestä on isolta osin ihan hyvä ja tarpeellisiin kohteisiin kohdennettu. Hyvää on esimerkiksi tämä aluehallinnon ict-kysymyksen huomioiminen, se, että se tässä esille nostetaan, ja myös maatalouden tilanne — joka ei itse asiassa kyllä näillä toimenpiteillä tule selviämään, lisätoimenpiteitä tullaan ehdottomasti tarvitsemaan. Ja sitten tämä tapahtumatakuukysymys on erittäin tervetullut. Itse ajattelen, että sitä olisi tärkeä laajentaa nyt tämän pandemiahaasteen yli myös Ukrainan ja Venäjän tapahtumien tapahtumille ja esimerkiksi museoille ja muille aiheuttamaan haasteeseen. Ja myös tämä kulttuuri- ja tapahtuma-alan huomioiminen on enemmän kuin tärkeää. Edustaja Viitanen tästä kulttuurista paljon puhui, ja valitettavasti täytyy sanoa, että ette te hallituksena kyllä ihan niin ruusuisen hyvin ole tätä kulttuurialaa käsitelleet ja huomioineet. [Pia Viitasen välihuuto] — Aiemmin, edustaja Viitanen, kulttuuriväki tunnettiin siitä, että he kannattivat vasemmistoa. Tänä päivänä heidät tunnetaan siitä, että he eivät kannata. Ja siihen on selkeä syy: te ette ottaneet heidän huoltaan ajoissa riittävän vakavasti. Vasta opposition ja kulttuuriväen isojen mielenosoitusten ja paineen edessä te taivuitte ja tulitte heitä vastaan, hyvä näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

Kokoomus on jättänyt tähän mietintöön oman vastalauseen, jossa korostamme toimenpiteitä kestäväen talouden vahvistamiseksi, sillä ilman kestävää taloutta meillä ei ole suorituskkyisiä puolustusvoimia, ei myöskään maailman parasta peruskoulua, ei toimivaa terveydenhuoltoa tai hyvää joukkoliikennettä. Ja me olemme kokoomuksessa edelleen huolestuneita hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta ja yhteiskuntamme kriisinsietokyvystä.

Tämä Venäjän tuhoamissota, Putinin sota Ukrainassa, muuttaa myös Euroopan turvallisuustilannetta nopeasti ja voimakkaasti. Sota ja poikkeuksellisen laajat Venäjälle nyt asetetut pakotteet tulevat aiheuttamaan talouteen negatiivisen šokin. Me olemme nyt jo nähneet — se on jo konkretisoitunut — mitä tarkoittaa maariski, ja se kohdistuu tällä hetkellä erittäin kovasti Suomeen. Meillä yhtiöiden arvosta on hukkunut paljon enempi kuin muilta Euroopassa olevilta — tämä on sitä maariskiä — ja myös suomalaiset yritykset ovat joutuneet muuta Eurooppaa tukalampaan tilanteeseen tämän Venäjän hyökkäyssodankin myötä.

Lisätalousarvion muutokset keskittyvät edelleen hyvin vahvasti koronapandemian hoitoon, ja siellä tarvitaan lisää panostuksia. Myös alueuudistus ja sen rahoitus ovat tässä esillä ja myös ruoantuotanto ja huoltovarmuus, jotka vaativat lisätoimenpiteitä.

Me nostamme kokoomuksen vastalauseessa yhteensä 11 lausumaehdotuksessa esille joukon toimenpiteitä, joita tässä tilanteessa tarvittaisiin. Me alleviivaamme Puolustusvoimien lisäresurssitarvetta ja toivomme, että hallitus tähän reagoi mahdollisimman nopeasti.

En lähde näitä kaikkia lausumaehdotuksia läpikäymään puheajan rajoitteen takia, mutta totean yhden: tällä viikolla jälleen kerran on mediassa kerrottu, että hallitus ei ole toteuttamassa nuorten mielenterveys-, terapiatakuuta, ja kokoomus on uudistanut esityksen siitä, että edellyttämme, että hallitus tuo esityksen terapiatakuun toteuttamiseksi. Huomenna Suomen eduskunta äänestää jälleen kerran terapiatakuusta, jota muun muassa vihreät ovat puheissaan pitkään kannattaneet. Huomenna näemme, miten heidän puheensa muuttuvat teoiksi. Toivon, että tämä kokoomuksen esitys huomenna saa eduskunnalta enemmistön, sillä tällä hetkellä — koronapandemian jälkeen, mutta myös Ukrainan, Putinin sodan, myötä — meidän nuoret ja lapset voivat entistä huonommin, ja tämä terapiatakuu tarvitaan, ei joskus tulevaisuudessa, vaan se tarvitaan nyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset. — Ja edustaja Essayah.

17.27 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa ja sen täydennyksessä on pääosin kannatettavia asioita, joilla edelleenkin paikkaamme koronakriisistä syntyneitä jälkeä yhteiskunnassa. Niin kuin täällä useat kollegat ovat muistuttaneet, joudumme nyt siirtymään yhdestä kriisistä toiseen.

Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä, että maatalouteen on ohjattu tukea, mutta täytyy huomioida se, että tämä kehittämisrahaston ehdotettu kahdeksan miljoonan euron lisämääräraha valtiolle mahdollisesti aiheutuvien takaustappioiden kattamiseen on kuitenkin varsin vaatimaton, eikä takaustappioiden takaaminen käytännössä kuitenkaan auta viljelijöitä juurikaan sitten selviämään näistä akuuteista kannattavuushaasteista. Tuossa kyselytunnilla hyvin muun muassa kollega Östman nosti esille sen, että nyt on kysymys jo ihan näistä käsillä olevista kevättylvöistä ja siitä, miten suomalainen maatalous tulee selviämään, ja on ymmärrettävää, että tällä on valtava merkitys paitsi meidän maamme ruokaturvan kannalta niin myöskin globaalisti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

Myös pankkisektoria on tässä yhteydessä syytä muistuttaa siitä, että heidän sillä sektorilla tulee ehdottomasti osoittaa halukkuutta lainoittamiseen. Ja tuolta maakunnista kuuluu viestejä, että tällä hetkellä tuntuu siltä, että pankkisektori ei ole tähän tarttunut.

Arvoisa puhemies! On myöskin huomioitava, että tämä Ukrainassa käytävä sota heijastuu väistämättä myöskin kysymyksiin omasta rajaturvallisuudestamme. Lisätalousarviossa esitetty puolentoista miljoonan euron lisä Rajavartiolaitokselle on pieni. Tässä vallitsevassa tilanteessa Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien määrärahatarpeet tulee selvittää ja paikata mahdolliset puutteet mitä pikaisimmin. Myöskin kertausharjoitusten ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön resursseja tulee lisätä.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit näkevät tärkeänä sen, että lisätalousarvio sisältää 155,7 miljoonan euron rahoituksen näitten hyvinvointialueitten käynnistämiskustannuksiin nimenomaan välttämättömien ict-muutuskustannusten osalta, joihin on kohdistettu 147 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä kuulemme viestejä hyvinvointialueilta, että jopa aikataulujen uskotaan pettävän sen tähden, että näitä välttämättömiä ict-muutuskustannuksia ei ole hallituksen alkuperäisessä rahoitussuunnitelmassa huomioitu, ja ne tulevat esteeksi sitten edetessä hyvinvointialueitten käyntiin lähtemiseen. Mutta tietenkään tällä rahasummalla ei mitenkään paikata tätä akuuttia terveydenhuollon valtavaa hoitovelkaa, ja tämä hallinnollinen uudistus ei ainakaan lyhyellä aikavälillä sitä ole myöskään helpottamassa, joten kristillisdemokraatit nostaa tässä lausumaehdotuksessaan myöskin esille tämän terveydenhuollon hoitovelan ja hoitajavajeen, jota olimme sitten tuossa viime syksyn vaihtoehtobudjetissa myöskin nostamassa esille.

Sen sijaan tämä sama momentti hyvinvointialueitten ja HUS-yhtymän rahoituksesta sisältää 5,7 miljoonan euron rahan, joka aiotaan kohdentaa hyvinvointialueitten valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen. Aivan niin kuin täällä perussuomalaisen kollega toi esille, niin kristillisdemokraatit eivät myöskään tätä rahoitusta kannata. Täytyy muistaa, että sote-rahoitus on niin sanottua yleiskatteellista, eli hyvinvointialueet joutuvat niukkojen määrärahojen puitteissa tasapainottamaan budjettia lakisääteisten palveluitten järjestämiseksi. Ja erilaiset harkinnanvaraiset etuudet, esimerkiksi vaikkapa omaishoidon tuki — sen saajien määrä tai tuen taso ja mahdolliset tukipalvelut tullaan alueilla yhtenäistämään niissä rajoissa, joissa rahaa on sitten käytettävissä näitten ei-harkinnanvaraisten palveluitten jälkeen. Siksi hyvinvointialueille ei tulisi luoda hallituksen antamalla erillisellä rahoituksella sellaisia menoja, jotka tulevat sitomaan hyvinvointialueen budjettia riippumatta siitä, paljonko rahaa on käytettävissä myöhemmin. Tulevaisuudessa kyseinen raha on etsittävä muusta hyvinvointialueen rahoituksesta. Lisäksi monilla hyvinvointialueilla on jo nyt hallintosäännön luomisen yhteydessä törmätty määrittelyongelmaan siitä, kenelle ja miten valtuustoryhmärahaa tulisi maksaa. Kuntaliiton tulkinnan mukaan on lainvastaista maksaa suoraan piirijärjestöille tai yhdistyksille tätä tukea. Ja siinä mielessä kristillisdemokraatit myös tästä tulee esittämään lausumaehdotuksen, että tuen myöntämisestä luovutaan ja se raha käytettäisiin esimerkiksi näitten omaishoidon tuen sopimusten selvitys- ja rekisteröintitehtäviin.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattien vastalause sisältää viisi hyvää lausumaehdotusta, ja toivomme saavamme niille sitten tukea täältä eduskunnasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Savio.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

17.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten täällä aiemmin on todettu, niin koronapandemia ei todellakaan ole ohi, vaikka muut puheenaiheet, uutisaiheet ovatkin viime viikoina, aivan oikein tietysti, nousseet keskiöön. Näin ollen useimmat tässä käsittelyssä olevan valtion lisätalousarvion määrärahamuutokset ovat aiheellisia, mutta kaikelta osin me perussuomalaiset emme kuitenkaan ole tyytyväisiä tähän lisätalousarvioon.

Arvoisa puhemies! Venäjän aloittama röyhkeä ja täysin tuomittava hyökkäyssota Ukrainassa osoitti, että Suomen huoltovarmuus on pidettävä hyvässä kunnossa sekä hyvinä että huonoina aikoina, ja valitettavasti olemme nyt ajautumassa kohti huonoja aikoja.

Perussuomalaiset kiinnittävät erityistä huomiota ruoantuotannon omavaraisuuteen, erittäin tärkeään asiaan, joka nousi äsken vahvasti esille myös kyselytunnilla. Haluammekin eduskunnan ottavan asiaan vahvasti kantaa myös tämän lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä, ja siksi olemme tehneet vastalauseessamme määrärahalisäyksen maatilatalouden kehittämistä varten. Samoin olemme tehneet useita lausumaehdotuksia, joiden toteuttaminen helpottaisi maataloustuottajien ahdinkoa näinä kansallisesti ja kansainvälisesti hyvin vaikeina ja vakavina aikoina.

Arvoisa puhemies! Huomisessa äänestyksessä näemme, kuinka vakavasti hallituspuolueet Suomen huoltovarmuuteen ja sen ylläpitämiseen suhtautuvat, ja toivon, että he suhtautuvat siihen erittäin vakavasti.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ottavat vastalauseessaan kantaa myös siihen, että toimintaansa aloittelevien maakuntavaltuustojen määrärahoja voitaisiin tämän lisätalousarvioesityksen toteuduttua suunnata myös aluevaltuustoryhmien toimintaan, käytännössä siis puoluepoliittisiin tarkoituksiin. Meidän näkemyksemme mukaan nämä valtuustoryhmille varatut määrärahat on kuitenkin suunnattava käytännössä aluevaltuustojen todelliseen toimintaan eli esimerkiksi ICT-kustannusten kattamiseen. On erittäin todennäköistä, että hallituksen sote-uudistukseen varaamat määrärahat eivät tule riittämään likimainkaan vaan sote-uudistuksen kulut tulevat ylittämään hyvin selkeästi ne arviot, joiden perusteella eduskunta sote-uudistuksen viime kesänä hyväksyi, ja näinkin ollen on erittäin tarpeellista, että näitä määrärahoja ei käytetä poliittisiin tarkoituksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Vähämäki.

17.36 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Sinänsä nämä hallituksen tekemät lisäykset tässä lisäbudjetissa, ne kohteet, ovat aivan asiallisia — ehkä hiukan vaatimattomia etenkin maatalouden osalta. Ja lisäksi kaipaisimme täällä oppositiossa, että piakkoin tehtäisiin uusi lisäbudjetti muun muassa Puolustusvoimien hankintojen nopeuttamiseksi.

Mutta jos mennään sitten tähän yleiseen taloustilanteeseen. Tässä ennen kyselytuntia tuli USA:n uudet inflaatiolukemat viime kuulta: 7,9 — ennätyslukemat 40 vuoteen. EU-alueella taas 5,8 ja Suomessa 4,3. Toki Suomessa inflaatio on vähän vähäisempää, mutta me nähdään, miten kovalla vauhdilla hyödykkeiden hinnat nousevat. Ne ovat ennätystasolla. Alkuviikosta nikkelin kaupankäynti jouduttiin keskeyttämään Lontoossa, kun nikkelin hinta nousi hetkellisesti 100 000:een asti ja on tavallisesti siellä 25 000:n paikkeilla ollut. Ja oletettavaa on, että hinta tulee nikkelin osalta nousemaan. Sitä käytetään paljon muun muassa sähköautoissa. Vehnän hinnan osalta liikutaan kolmen ja puolen sadan, 370:n luokassa, ja ennustetaan, että syksyllä vehnä saattaisi olla vielä kalliimpaa. Lämmitysöljyyn on tullut yllättäen muutamia kymmeniä senttejä heti lisää — 2,15 näkyi olevan äsken hinta, kun katsoin, ja tämä tietää satasten lisälaskua öljylämmitteisiin omakotitaloihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

No nyt jos ajatellaan vehnän hintaa — sehän vaikuttaa sillä lailla hyvältä, että vehnän hinta nousee ja tuottaja saa enemmän tuloja, mutta kun ne alkutuotantopanokset nousevat aivan käsittämättömällä vauhdilla. Meillä on siis iso ongelma se, pystyvätkö tuottajat oikeasti hankkimaan niitä alkutuotantopanoksia ja lannoitteita, jotta saadaan kaikki maa viljeltyä. Me on tehty 17 lausumaehdotusta tilannetta helpottamaan. Ja yksi lausuma on muun muassa sellainen, että eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää tuottajan maksaman alvikannan laskemista muun muassa lihan osalta ja ottaa käyttöön samantyyppisiä huojennuksia lihan tuottajille, kuten Saksassa on tehty. Siellä Saksassahan siinä lihassa on alvikanta 9, mutta sitten, kun voidaan tehdä vähennyksiä niistä ostoista isomman 19-kannan mukaan, vaikka tosiasiallisesti ne ostot ovat seiskakannassa, niin tämä tahtoo sanoa, että lihan tuottaja saa huomattavan edun. Mutta esittelen vielä toisen lausuman toisessa puheessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kankaanniemi.

17.39 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Elämme vakavaa aikaa. Kaksi vuotta on kulunut tässä koronan kurimuksessa, ja näinä kahtena vuonna on lisäbudjettia jouduttu tekemään tavattoman paljon. Nyt voisi tietysti, jos täällä sallittaisiin, tehdä veikkauksen siitä, paljonko lisäbudjetteja tänä vuonna tarvitaan: todennäköisesti aika paljon. Tilanne tuolla Ukrainassa on niin vakava, ja se heijastuu niin monella tavalla pakotteiden ja vastapakotteiden, polttoainehintojen ja kaikkien vaikuttavan kustannuskehityksen kautta, että joudumme varmasti näihin vastaamaan monella tavalla.

Arvoisa puhemies! Tässä vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa hallitus esitti rahoitusta koronan hoitoon vielä ja kantoi huolta muun muassa kulttuuri- ja tapahtuma-alasta. Se on sinänsä ihan hyvä, että näin tehdään, mutta jotenkin olisin odottanut, että maatalous, elintarviketuotanto ja kansan ruokahuolto olisi saanut yhtäläisen tai jopa vakavamman ja keskeisemmän roolin lisätalousarviossa kuin esimerkiksi kulttuuri. Ilman kulttuuria me kyllä elämme, mutta ilman ruokaa me emme elä — halventamatta sinänsä kulttuuria. Toki sitäkin on, niin sanottua roskakulttuuria, ja sitäkin tässä tuetaan varmasti, ja taas sitten hyvää kulttuuria ei välttämättä aina niin arvosteta. Mutta se kulttuuripolitiikasta.

Yleisesti vielä totean, että hallitus ei ole vieläkään todella tajunnut tätä talouden tilannetta. Se ei ole lähtenyt etsimään säästöjä sellaisista kohteista, joista nyt pitäisi ehdottomasti säästää, koska nämä menot, mitä lisätään, katetaan velalla. Ja velka on lastemme pöydästä syömistä. Erityisesti maasta vastikkeetta ulos lähetettävien rahojen kohdalla pitäisi ottaa käyttöön säästöt vastuullisen talouspolitiikan keinona.

Arvoisa puhemies! Totean tässä nyt sen, että erityisesti pidän tärkeänä, että tässä viime metreillä valtiovarainvaliokunta sai tuon maakuntalentoliikennettä koskevan lisäyksen lisätalousarviesitykseen, ja sen myötä noin yhdeksän kuukautta, toivon mukaan, nämä viisi maakuntakenttää voivat säilyttää liikenteensä. Esimerkiksi meillä Jyväskylän seudulla se on elintärkeää. Jos ei lentoliikenne toimi, niin meiltä vientiteollisuus menettää sekä markkinoita että työntekijöitä, ja se kierre, jos se pääsee syntymään, on vakava, ja siitä ei kukaan hyödy.

Arvoisa puhemies! Sitten tästä hyvinvointialuekohdasta, josta tässä jotkut puhuivat edellä. Mielestäni on täysin kohtuutonta ja suorastaan vastuutonta se, että hallitus esittää runsaat 5,7 miljoonaa euroa — hyvinvointialueiden valtuutettujen lukumäärän perusteella — tukea poliittiseen toimintaan, puoluepoliittiseen toimintaan piirijärjestöille. Tällainen on täysin uutta. Meillä esimerkiksi Jyväskylässä viime vuonna maksettiin 300 euroa per

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

valtuutettu ryhmärahaa, tänä vuonna se pudotettiin sataanviiteenkymmppiin, ja sillä nyt pystytään jonkinmoiset sihteeripalvelut ja joitain tällaisia menoja kattamaan, mutta tämä summa, jota hallitus nyt ajaa tässä aluevaltuustojen osalta, merkitsee noin 4 200 euron summaa valtuutettua kohti — aivan mahdoton summa. Kysyn vaan, arvoisa ministeri, jos olisitte paikalla: Mihin ryhmä voi tällaiset rahat käyttää niin, että se hyödyttäisi niitä ihmisiä, joita varten tämä hyvinvointialuejärjestelmä on luotu — vanhuksia, sairaita, lastensuojelua, pelastustointia — kun kuitenkin aluevaltuutetuilla on käytettävissään ne aluevaltuuston toimielinten sihteerit ja asiantuntijat ja kaikki se materiaali, mitä siinä työssä tarvitaan, on saatavissa? Varmasti Kuntaliitto tai joku vastaava asiantuntijaorganisaatio tulee palvelemaan niin näitä aluehallinnon viranhaltijoita kuin myös aluevaltuutettuja. Ei siinä tarvita rahaa. Sen minä ymmärrän, että joku summa voisi olla, jos esimerkiksi ryhmäkokous pidetään Jyväskylässä ja sinne ryhmäkokoukseen tulee eri päivänä kuin on itse valtuuston kokous — jos sinne tulee valtuutettu Pihtiputaalta, niin hänelle tulee melkoiset matkat, ja on kohtuullista, että siitä korvattaisiin näitä kuluja — mutta siinä ei tarvita yli 5,7:ää miljoonaa valtion rahaa korvamerkittynä tällaiseen toimintaan, päinvastoin. Esitämme, että nämä rahat pannaan perustoimintaan: joko ict-järjestelmien kehittämiseen tai sitten itse toimintaan, muunlaiseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Pidän toisen puheenvuoron tuosta maataloudesta, johon meillä on erityisen paljon panostusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Wallinheimo.

17.46 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö vastalauseineen kertoo kyllä aika hyvin, kuinka paljon asioita on muuttunut viimeisten päivien ja parin viikon aikana: Suomi — ja Suomen talous siinä samalla — on astunut uuden epävarmuuden aikaan. Kun valiokunta aloitti hallituksen lisätalousarvion käsittelemisen noin kuukausi sitten, politiikan fokuksessa myös meillä oli koronapandemia, sen torjunta ja siitä toipuminen. Siksi se näkyy punaisena lankana valiokunnan mietinnössä. Nyt meidän akuutein huolestamme, niin kuin pitääkin, liittyy Ukrainan sotaan ja sen vaikutuksiin, niistä tietenkin tärkeimpänä meidän omaan turvallisuuteemme. Siksi kokoomuksen jättämässä vastalauseessa nostetaan esille Venäjän aloittaman järkyttävän sodan haasteita Suomelle ja Suomen kansantaloudelle.

Arvoisa puhemies! Ukrainan sodan myötä alkaneessa poikkeuksellisessa tilanteessa kokoomus vastuullisena oppositiopuolueena tukee ja kirittää hallitusta Suomen kannalta parhaiden ratkaisujen löytämiseksi. Siksi kehotamme vastalauseessamme hallitusta keskittymään kahteen eri kokonaisuuteen: 1) Hallituksen on kiireellisesti vahvistettava yhteiskunnan kokonaisvarautumista vastaamaan myös muuttunutta turvallisuuspoliittista tilannetta. Tarpeelliset toimenpiteet on kartoitettava välittömästi ja katettava välttämättömän varautumisen vaativat kustannukset heti. 2) Ukrainan sota ja siitä meillekin koituvat taloudelliset seuraukset korostavat entisestään toimia oman taloutemme kriisinkestävyyden eli resilienssin lisäämiseksi. Toisin sanoen nyt hallituksella pitää olla rohkeutta tehdä niitä paljon puhuttuja ja kaivattuja rakenteellisia uudistuksia, joilla voidaan julkista taloutta vahvistaa. Tehokkaimpia niistä ovat toimet, joilla voidaan lisätä Suomen työllisyyttä, eli käytännössä reilun paikallisen sopimisen edistäminen, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen sekä toimet kannustinloukkujen purkamiseksi. Näitä kokoomus myös esittää vastalau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

seensa lausumaehdotuksissa, ja jos hallitukselta löytyy rohkeutta, näitä voi hyvillä mielin laittaa toteen parin viikon päästä järjestettävässä kehysriihessä.

Mitä sitten, arvoisa puhemies, tulee tässä lisätalousarviossa esitettyihin menolisäyksiin, koronapandemian osalta niitä voi pitää perusteltuina. Useimmat menolisäykset liittyvät koronaepidemian välittömien kustannusten hoitamiseen. Silti toivon, että hallitus kuulee tarkalla korvalla meidän kritiikkiämme hallituksen yrityksille kaavailuista koronakorvauksista. Hallituksen koronatoimien ennakoimattomuus ja poukkoilevuus on ollut myrkyä niin tapahtuma-, matkailu- kuin ravintola-alallekin. Siksi pitää nyt toivoa, että epidemia olisi nyt vihdoinkin hiipumassa, jotta uusia rajoitustoimia ei tarvitsisi enää ottaa käyttöön.

Lisäksi, arvoisa puhemies, aivan loppuun — kuten edustaja Kankaanniemi nosti asian — kommentti lisätalousarvion lisäyksissä oleviin maakuntien liikenne- ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti: On hyvä, että hallitus turvaa sen, että lennot Jyväskylästä Helsinkiin jatkuvat. Ikävä puoli tässä on se, että jatkoaikaa saatiin vain yhdeksän kuukautta. Maakunnan elinvoimaisuuden ja yritysten investointihalukkuuden kannalta olisi ollut tärkeää se, että tälle nopeimmalle yhteydelle Jyväskylästä Helsinkiin olisi saatu pidempään ennakoitu näkymä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

17.50 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 valtion lisätalousarvioksi. Meillä on tilanne muuttunut aika lailla tuossa, kun Ukraina tehtiin hyökkäys on nostanut kansainvälisen kriisin ja jo ennestään maassamme on ollut maataloudella hankaluuksia. Perussuomalaisen ryhmän vastalauseessa on hyviä lausumaehdotuksia maatalouden tueksi, ja nyt huomenna katsomme, miten keskustakin toimii tässä äänestyksessä: onko Alkio unohtunut vai ei?

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimatkin kaipaavat lisää rahaa lisäbudjetissa, ja uskon, että tähän tästä talosta löytyy yhteistä tahtoa, mutta huomenna punnitaan keskustan veret, löytyykö heillä tukea näille perussuomalaisen ryhmän tekemille aloitteille ja lausumaehdotuksille. Lannoitteiden hinta on noussut, ja naftan hinta on tuplaantunut. Nyt koronatuikiin annetaan lisää rahaa, ja se otetaan velaksi, ja samaan aikaan lähetämme tuonne Afrikan maille huomattavia summia. Tämä sattuu tällaista isänmaallista kansanedustajaa sydämeen.

Arvoisa puhemies! Täällä on: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa maatalousraakennusten kiinteistöveron jo vuoden 2022 maksuunpanosta alkaen pysyvästi.” Tästä on toimestani tehty esitys jo viime vuonna, ja tämän hallitus olisi pystynyt jo silloin tekemään, mutta heillä ei ollut halua. Osa hallituksen edustajista jopa moitti tätä tekemääni esitystä, mutta nyt hallitus on itse tehnyt saman esityksen, mutta vain määräaikaisena tälle kuullevalle vuodelle.

Arvoisa puhemies! Täällä on yksi lausumaehdotus 5: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu, lakkaa valmistelemasta tai edistämästä sellaisia maataloutta koskevia ilmasto- ja ympäristötoimenpiteitä, jotka heikentävät maatalouden kannattavuutta, lisäävät byrokratiata tai kaventavat maatalouden toimintamahdollisuuksia.” Kuten tämän päivän kyselytunnilla nousi esiin, myös entinen ministeri, nykyinen edustaja Sipilä oli huolissaan näistä asioista. Huomenna voi katsoa, miten hän sitten äänestyskäyttäytymisellään toimii.

Arvoisa puhemies! Täällä on vastalauseen lausumaehdotus 8: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus alentaa maatalouden energiakustannuksia muun muassa kohdennetuilla verotoimenpiteillä.” Mielestäni kevyeltä polttoöljyltä tulisi poistaa vero nopeasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

Täällä on vastalauseen lausumaehdotus 14: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa maataloutta ja tilamyyntiä koskevaa byrokratiaa ja lupavaatimuksia.” Jo vuonna 2012 kuulin, kun Huoltovarmuuskeskus oli näistä asioista huolissaan. Tämä byrokratia ja lupavaatimukset ovat myös estäneet maatilojen toimintaa.

Arvoisa puhemies! Vastalauseen lausumaehdotus numero 20: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä tekee toimenpiteitä lämmitys- sekä liikennepolttoaineiden hintojen alentamiseksi etenkin maatalouden mutta myös koko alkutuotantoketjun, puuhuollon sekä teollisuuden tukemiseksi.” Viime vuoteen verrattuna kevyen polttoöljyn, mitä maataloudessa käytetään, hinta on tuplaantunut. Tähän haluan sivukylkiäisenä mainita, että myöskin näitten maaseutujen taksien polttoainekulut ovat nousseet niin korkeiksi, koska nämä ajavat hyvin usein ennalta kilpailutetuilla hinnoilla, ja nyt kun polttoaineen hinta on, voi sanoa, noussut äärimmilleen, niin tämä polttoaineen hinta haittaa kaikkea ammattiliikennettä ja maataloutta, metsätaloutta, maanrakennusalaa. Tälle polttoaineen hinnalle pitää nopeasti jotain saada tehtyä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Edustaja Kaunisto.

17.56 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Käänän katsetta vähän tulevaan, vaikka se ei aina niin kivalta tunnukaan, mutta tuntuu se paremmalta kuin tämän hetken ahdistus, mikä on, johtuen Venäjän raakalaismaisesta hyökkäyssodasta Ukrainaan. Se on muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta järjestyttävällä tavalla, ja jos me haluamme estää sotaa, niin ne keinot, joita meillä on, ovat, että mitä kovemmat taloudelliset sanktiot Venäjää kohtaan nostetaan, sen parempi. Tästä luonnollisesti on seurauksia myös Suomelle, ja juuri tässä tilanteessa taloutemme kriisinsietokyky nimenomaan korostuu.

Nyt jo on noussut esiin puhetta Suomen maariskin kasvusta, ja isot ulkomaalaiset, kansainväliset toimijat näkevät Suomen riskisenä ympäristönä investoida. Nyt jo nähdään peruutuksia ja vedetään rahat takaisin, koska Suomeen ei uskalleta investoida. Sama ongelma meillä on kansainvälisten osaajien kanssa: miksi tulla Suomeen, jos Suomi koetaan maana, jossa on maariski korkea? Myös kansainväliset opiskelijat, sama haaste. Tämä tulee koettelemaan Suomen taloutta merkittävästi. Asiaan ei tietenkään yhtä selkeää ratkaisua ole, mutta yksi maariskiä merkittävästi laskeva tekijä olisi Nato-jäsenyys.

Tulevaisuudessa on tosissaan paljon synkkiä pilviä, ja talouden pitää olla kunnossa, kun vaikeana aikana yritetään eteenpäin rakentaa Suomea. Vahva talous mahdollistaisi sen, että hallitus voisi vihdoinkin toteuttaa lupaamansa terapiatakuun tai panostaa merkittävästi Suomen puolustusvoimiin. Nämä asiat ovat esimerkkejä siitä, miten me taattaisiin parempi Suomi jatkossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

17.58 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Valtio ottaa tässä lisätalousarviossa vastuuta kaikkein syvimmissä talousvaikeuksissa olevien viljelijöiden tilanteesta. Se takaa niiden viljelijöiden maksuvalmiutta, joiden lainapyyntöön pankin vastaus olisi muutoin ”ei”. Kysymys on viljelijöille annettavasta tuesta mutta myös pankkituesta.

Mikä on sitten maatalouden iso kuva tässä tilanteessa Suomessa? Yhä useamman maataloustuottajan tuotanto on muuttunut tappiolliseksi. Tappiollisen tuotannon jatkamisessa ei ole järkeä. Energian hinnannousu nostaa dramaattisesti myös maatalouden kaikkia kus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

tannuksia toistaiseksi arvaamattomalla määrällä. Tilannetta kuvastaa se, että maailman suurimpiin lannoitevalmistajiin kuuluva ja Suomessakin toimiva Yara on toistaiseksi keskeyttänyt lannoitetilauksen vastaanottamisen ”kustannuskehityksen arvaamattomuuden vuoksi”, niin kuin se itse ilmoittaa. Maataloudessa kysymys on paitsi energian hinnannoususta suoraan myös muun muassa lannoitteista ja kasvinsuojeluaineista, eikä aikaakaan, kun myös koneiden ja rakentamisen kustannukset nousevat jyrkästi.

Arvoisa puhemies! Paradoksaalista kyllä, Ukrainan sodalla on maataloudelle sekä kielteisiä että myönteisiä vaikutuksia. Ukrainalla on merkittävä rooli vilja-, öljy- ja valkuaiskasvien tuottajana ja vientivaltiona. Ukrainan oma maataloustuotanto kärsii sodasta pahoin ainakin alkavana satokautena mutta todennäköisesti paljon kauemmin. Tämä aiheuttaa luonnollisesti merkittävää Ukrainan tuottamien tuotteiden hintojen nousua maailmanmarkkinoilla, muun muassa vehnän, öljykasvinsiementen ja ohran kansainvälisten hintojen nousua. Tässä tilanteessa vilja-, öljy- ja valkuaiskasvien hinnat nousevat vääjäämättä tarjonnan supistuessa myös Suomessa. Ne suhteellisen harvat erittäin korkeaan satotasoon yltävät viljelijät, jotka pystyvät tuottamaan tehokkaasti myös ensi kesänä, voinevat Suomessakin päästä kohtuulliseen taloudelliseen tulokseen siitäkin huolimatta, että tuotantokustannusten nousu on dramaattista. Valtaosalla taloudelliset vaikeudet kuitenkin kasaantuvat entisestään. Viljojen ja muiden viljelykasvien hinnat ovat Suomessa olleet pitkään Keski-Euroopan hintojen alapuolella, joten oletettu myönteinen hintakehitys on oikeudenmukainen suunta. On kuitenkin todennäköistä, että hintakehitys pysyy nousevana vain alkavan satokauden tai korkeintaan pari satokautta.

Kotieläintalouden asema on hintakehityksen suhteen astetta hankalampi. Voi kuitenkin käydä niin, että myös kotieläintuotteiden tarjonta supistuu joksikin aikaa sekä kansainvälisillä markkinoilla että myös Suomen markkinoilla. Tämä johtaisi tuottajahintojen nousuun myös Suomen kotieläinsektorilla, mikä olisi elintärkeää etenkin rohkeasti investoineille tuottajille.

Arvoisa puhemies! En malta olla sanomatta lopuksi, että ministeri Lepän jo vuosia jatkunut taistelu markkinavoimia vastaan näyttää nyt päättyvän siihen, että markkinavoimat ovat tulleet ainakin väliaikaisesti hänen avukseen. Ikävä kyllä tämä on tapahtunut Ukrainan sodan myötä. Selvää on, että vallitsevaan maatalouden kriisiin tarvitaan ministeri Lepän lupaamia nopeita, monipuolisia toimenpiteitä jo ensi kesän sadon turvaamiseksi.

Pidän edelleen kiinni myös ensimmäisen kerran noin kolme kuukautta sitten tässä salissa tekemästäni ehdotuksesta, joka koski parlamentaarisen maatalouskomitean asettamista. Eduskunnan puolueiden pitäisi yhdessä tarkastella maatalouden tulevaisuutta vastuullisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Vähämäki.

18.03 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kiitokset kaikille edustajille myös hyvistä ja vastuullisista puheista, mitä täällä on pidetty koskien vaikeaa maatalouden tilannettamme.

Pääsemme huomenna äänestämään lausumasta siitä, että eduskunta edellyttäisi, että hallitus tekisi viipymättä toimenpiteitä lämmitys- ja liikennepolttoaineiden hintojen alentamiseksi etenkin maatalouden mutta myös koko alkutuotantoketjun sekä puuhuollon ja teollisuuden tukemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

Jos mennään tähän maatalousasiaan, niin kyllähän se näin on, että vaikka me annetaan viljelijöille ohje, että kaikille peltolohkoille täytyy, jos se vaan taloudellisesti on kannattavaa, viljellä nyt tulevana keväänä valkuaiskasveja sekä viljaa, niin kyllä se on niin, että tämän talon täytyy osaltaan olla mahdollistamassa sitä kannattavuutta, niitä taloudellisia ehtoja. Ja se lähinnä menee siihen, että mitä täällä voidaan tehdä, niin polttonesteiden hintoja voitaisiin alentaa. Se omalta osaltaan auttaa asiaa. Sitten kaikki muut tukimuodot, mitä tässäkin lisäbudjetissa toki on olemassa, niin näitä edelleen jos vahvistetaan, niin sitä kautta voidaan jotakin apua saada.

Mutta sitten, kun katsotaan polttonesteitten hintaa noin yleisesti, niin meillä on muutamia liiketoiminta-aloja, missä on hyvinkin isoja ongelmia, muun muassa sote-kyhydeissä taksien osalta. Jos on tehty sopimuksia, mitkä pohjaavat vaikka dieselin 1,30—1,40-hintaan, niin nyt jos tankilla joudutaan maksamaan 2,20, niin kyllähän se kohta nähdään, että ne kyydit jäävät ajamatta. Ei se ole kannattavaa.

Sitten taas toisaalta puuhoolto, puunkuljetukset. Olen lukenut uutisjuttuja, joissa sanotaan näin, että yhden viikon aikana saattaa sille, joka on sopimuksen tehnyt ja tehnyt sopimuksen niitten puitten kuljettamisesta, tulla jopa kymppitonnin, 20 000:n tappiot, niin kyllä näitä sopimuksia pitäisi nyt jollain lailla pystyä myöskin jälkikäteen katsomaan. Ovathan nämä kohtuuttomia ehtoja, että meillä ei pystytä sinne sopimuksiin näitä näin paljon kohonneita polttonesteitten hintoja laittamaan. Kyllä tällekin asialle pitäisi jotain pystyä tekemään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

18.06 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ikävä, ettei tässä tärkeässä maatalouskeskustelussa ole edustajia enempää paikalla.

Todellakin ministeri Leppä on viikkoja, kuukausia, jopa vuosia puhunut tästä kotimaisen maatalouden äärimmäisen syvästä ahdingosta, joka on pitkän kehityksen tulos — itse asiassa vuodesta 1995, jolloin liitettiin Euroopan unioniin ja mentiin CAPIin, on ollut askel askeleelta. Jokaiset seitsemän vuoden jakson maatalousneuvottelut ovat Suomen kannalta menneet huonosti. Jo liittymissopimus oli niin huono, että silloinen ministeri Heikki Haavisto oli todella murheissaan maatalouden tulevaisuudesta Suomessa, ja valitettavasti nyt olemme tässä tilanteessa, että olemme hätätilassa. Nämä ministeri Lepän puheet ovat olleet selkeitä ja kauniita, mutta valitettavasti teot puuttuvat. Hallitus ei ole saanut aikaiseksi käytännössä yhtään mitään päätöstä. Tässä lisätalousarviossa on 8 miljoonan euron lisäys Makeraan. Me esitämme siihen 10 miljoonan euron lisäystä sen tähden, että se ei saa olla rahasta kiinni, etteikö Makera pystyisi rahoittamaan viljelijöitä ahdingossa, mutta muut toimenpiteet sitten, esimerkiksi tämä kaupan ja markkinoihin puuttuminen, ovat olleet pelkkää puhetta, ja mitään ei ole tapahtunut.

Arvoisa puhemies! Tämän kotimaisen lisäksi nyt on tullut sitten syliimme tämä Ukrainan sota. Ukraina on valtava maatalousmaa, Ukraina ja Venäjä. Venäjä on nyt sitten pakotteiden ja vastapakotteiden kautta ajautumassa siihen tilanteeseen, että sieltä ei osteta mitään tai ainakaan ei merkittävästi voida enää kauppaa käydä, ei myöskään viljaa. Ukraina ja Venäjä yhdessä vastaavat 30 prosentista maailman vehnän viennistä ja muiden viljojen ja öljykasvien osalta myös erittäin merkittävästä osuudesta. Tämä on nyt pysähtymässä monistakin syistä. On todennäköistä, että viljelijät eivät pysty sotatilan aikana kylvämään tänä keväänä Ukrainassa peltojaan, hyviä peltojaan, osin sen tähden, että ei ole ehkä turvallista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

tehdä sitä mutta ei ainakaan ole välttämättä öljyä ja muita tarvikkeita, ja kolmanneksi sitten on tämä, ettei niitä tuotteita pystytä sieltä viemään, kun satamat on saarrettu ja kauppa ja pakotteet ovat estämässä viennin. Tilanne on varsin vaikea, ja se näkyy varmasti kautta maailman ruoan hinnan nousuna, köyhien jäämisenä nälänhätään monilla alueilla ja valitettavasti sitten myös Suomessa tuotteiden hintojen nousuna. Meilläkin on miljoona köyhää ihmistä, joiden asumiskustannuksia hallitus on onnistunut ilmastopolitiikalla ja muulla nostamaan, ja nyt kun ruoan hinta myös tässä vielä ilmastopolitiikan ja tämän tilanteen, sotatilanteen, vuoksi ja pakotteiden vuoksi kallistuu, niin köyhyysongelma meilläkin on valitettavasti kasvamassa, ja on jopa ennustettu, että ensi talvena meillä on ruoan puute. Ehkä sitä maailman merillä kulkevaa viljaa vielä saadaan. Se on sitten laadultaan, mitä on, ja tuotettu, miten eettisesti sattuuukaan, ja hinta on sitten markkinoiden määräämä ja korkea.

Arvoisa puhemies! Tähän synkkyYTEEN haluamme perussuomalaisten vastalauseessa hyvin voimakkaasti puuttua. Me korostamme omavaraisuuden ja huoltovarmuuden välttämättömyyttä. Me nostamme esille tämän maatalouden kiinteistöveron pysyvän poistamisen, sen, että ilmastopoliittisista toimenpiteistä, jotka heikentävät maataloutta, pitää luopua ehdottomasti — niitä pitää siirtää tulevaisuuteen. Maatilojen arvonnäisäverojen maksuunpanoa pitää lykätä, Maatilatalouden Kehittämisrahastoon lisätä rahaa ja turvata se, energiakustannuksia alentaa verotoimenpitein. Ruokaketjun toimivuutta pitää parantaa, elintarvikemarkkinalain muutokset täytyy toteuttaa pelkkien puheiden sijaan, viljelijöiden lainojen lyhennysvapaat ja korkohelpotukset pitää saada käyttöön, nuorten viljelijöiden osalta yrittäjätulovaatimusta ja koulutusvaatimusta pitää nyt helpottaa. Sitten velkasaneeraus pääsyä viljelijöidenkin osalta pitää helpottaa ja parantaa — on parempi, että järjestetään velkasaneerausella kuin konkurssilla tiloja alas. Edelleen haluamme byrokrati-aa ja lupamenettelyjä purkaa erityisesti tilamyynnin osalta. Sitten jatkamme vielä julkisen sektorin ruokapalveluhankintojen tehostamista, maatalouden sivuelinkeinojen rahoituksen ja toimintaedellytysten parantamista, lomituspalvelujen turvaamista, viljelijöiden henkisen jaksamisen palvelujen parantamista — tämä on myös erittäin tärkeä ja murheellinen asia, kun viljelijät eivät jaksa ja tulee avioeroja ja tulee konkursseja ja tulee jopa lopullisia, ikäviä ratkaisuja, joista yhteiskunta osaltaan maksaa kalliin laskun. Sitten tämä, mistä edustaja Vähämäki mainitsi, alv-kannan muutos Saksan mallin mukaan, ja lopuksi meillä on täällä esitys polttoaineiden hintojen alentamiseksi maatalouden ja muun alkutuotannon osalta.

Eli me perussuomalaiset kävimme huolella läpi näitä ongelmia ja etsimme ratkaisuja, ja nämä 17 lausumaa koskevat meillä maataloutta. Olemme äärimmäisen huolissamme tästä tilanteesta ja varoitamme siitä, että jos nyt ei tehdä näitä toimenpiteitä, niin meillä on ensi talvena ruoasta puute, niin että kaikki suomalaiset eivät pysty ostamaan sitä kallista ruokaa, mikä mahdollisesti on saatavissa. Sitten se vaikuttaa kaikkeen muuhunkin myös, ihan jopa turvallisuuteen asti siitäkin huolimatta, että toivottavasti tämä Ukrainan sota saadaan päättymään ja Venäjän raakalaismainen toiminta pysäytettyä ja syylliset siellä sitten vastuuseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja vielä edustaja Kaunisto.

18.14 Ville Kaunisto kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tarkastelen tätä hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioksi vähän oman sivistysvaliokunnan jäsenyyteni

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2022 vp

lasit päässä siitä huolimatta, että ajatukset ovat Ukrainan ja ukrainalaisten puolella ja siinä heidän hädässään jatkuvasti.

Hallitushan esittää runsaan 34 miljoonan euron lisäystä taiteen ja kulttuurin alan henkilöille, toiminimille ja yksinyrittäjille kohdennettuihin avustuksiin sekä runsaan 28 miljoonan euron lisäystä kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuurialan yhteisöille pääsylippu- ja muiden tulojen vähentymisestä aiheutuneiden menetysten korvaamiseen. Tämä on erittäin kannatettavaa. Samaan aikaan, kun puhutaan tapahtuma-alasta, on syytä ymmärtää, että suunniteltu tapahtuma vaatii valtavan määrän työtä ennen kuin tapahtuman voi järjestää, ja jos ja kun tapahtuma ollaan jouduttu perumaan, niin se kaikki työ, mitä siellä taustoilla on tehty — monet yrittäjät ja työntekijät ovat painaneet pitkää päivää — on tehty siinä vaiheessa turhaan, ja tämä täytyy huomioida. Eli tapahtuma ei ole vain se tapahtumapäivä, konsertti, esitys, mikä tahansa, vaan siinä taustalla tehdään valtava määrä työtä, esiintyjät harjoittelevat ja niin edelleen. Olennaista tässä on, että luovien alojen toiminta saadaan nopeasti käyntiin, kun korona pikkuhiljaa väistyy meidän arjesta. Kulttuurilla ja luovilla aloilla on, kuten valtiovarainvaliokuntakin toteaa, merkittäviä työllisyyttä ja taloudellista toimeliaisuutta edistäviä vaikutuksia, ja ne lisäävät terveyttä ja hyvinvointia.

Nostaisin tässä esiin vielä lopuksi — jos puhemies sallii — sen riskin, mikä tapahtumalalla ja tässä kulttuuri- ja taidepuolella mutta myös urheilun ja liikunnan puolella on havaittavissa. Se ei tapahdukaan aivan sormia napsauttamalla, että kun sallitaan suuret katsomamäärät, normaalit yleisömäärät, niin yleisö sinne palaisi. Tämä ajaa kyllä monia toimijoita jättimäisiin ahdinkoihin, ja on nähtävissä esimerkiksi urheilupuolella sitä, että yleisö ei vaan palaa katsomoihin samalla tavalla kuin ennen. Tämä vaikuttaa urheilun, taiteen, kulttuurin tulevaisuuteen. Olen ennenkin korostanut esikuvien merkitystä lapsille ja nuorille, ja jos me epäonnistumme tässä työssä, niin se tulee heijastumaan erittäin kalliina seurauksina esimerkiksi liikkumattomuuden kasvun ja lasten huonovointisuuden lisääntyessä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.